Høgskolen i Telemark

**Avdeling for allmenne fag**

**EKSAMEN**

**I**

**002 Samfunnsøkonomi**

**03.06.02**

| | |
|---|---|
| Tid: | 5 timer |
| Målform: | Bokmål og nynorsk |
| Sidetal: | 5 inkl. forside |
| Hjelpemiddel: | Kalkulator med tømt minne |
| Merknader: | |
| Vedlegg: | |

Eksamensresultatene blir offentliggjort på følgende internettadresse:
**http://www-bo.hit.no/af/eplanidx.htm**

**BOKMÅL**

Oppgave 1 (20 %)

Forklar følgende begreper:
- inntektselastisitet
- effektivitet i produksjonen
- Nash-likevekt
- driftsbalansen med utlandet
- udekket renteparitet

Oppgave 2 (40 %)

Betrakt et arbeidsmarked med mange små uavhengige aktører. Tilbudet av arbeidskraft, $N_T$, er gitt ved
$N_T = 100 + 10w$
der w er lønnssatsen. Etterspørselen etter arbeidskraft, $N_E$, er gitt ved
$N_E = 300 - 10w$.

a) Hva menes med tilbud og etterspørsel i et arbeidsmarked? Angi noen vanlige/naturlige måleenheter for lønn og arbeidskraft.

b) Bestem likevekten i dette arbeidsmarkedet. Forklar prisdannelsen og illustrer.

c) Bestem virkningene av en minstelønn = 15. Hva kan forklare en slik minstelønn?

d) Angi forutsetninger for at likevekten i det aktuelle arbeidsmarkedet skal gi en samfunnsøkonomisk effektiv løsning. Bestem effektivitetstapet ved minstelønn = 15.

e) Hva kan forklare skift i henholdsvis tilbuds- og etterspørselskurven i arbeidsmarkedet? Hva forutsetter en tilbudskurve som angitt ovenfor mht. prisvridnings- kontra inntektsvirkningen av en lønnsøkning? .

Oppgave 3 (40 %)

a) Angi sentrale målsettinger og virkemidler i makroøkonomisk politikk.

Ta utgangspunkt i følgende makroøkonomiske multiplikatormodell:

(1) $R = C + I + G + X$
(2) $C = 0{,}8(R - T) + 40$
(3) $I = -5r + 40$
(4) $X = -0{,}3R + 75$
(5) $M = 0{,}4R - 8r + 20$

der R = nasjonalprodukt, C = privat forbruk, I = private realinvesteringer, X = nettoeksport, G er offentlige kjøp av varer og tjenester, T er netto skatter, M = pengemengde i omløp, og r = rentenivå.

b) Forklar kort hver av relasjonene og gjør rede for modellens forutsetninger.

c) Vis at likevekt i produktmarkedet (IS-relasjonen) innebærer at

$$r = -0{,}1R - 0{,}16T + 0{,}2G + 31$$

og at likevekt i pengemarkedet (LM-relasjonen) innebærer at

$$r = 0{,}05R - 0{,}125M + 2{,}5.$$

Illustrer IS- og LM-kurven i et (R, r)–diagram og forklar kurveskift.

d) Anta at G = T = M = 100. Vis at det da er makroøkonomisk likevekt ved R = 300 og r = 5 . Forklar de økonomiske mekanismer som trekker mot likevekten, for eksempel dersom R = 250 i utgangpunktet. Hva blir nettoeksporten ved makroøkonomisk likevekt?

e) Anta at R = 350 gir full sysselsetting. Bestem virkemiddelbruk som gir full sysselsetting. Gjør rede for problemer myndighetene står overfor mht. å forene full sysselsetting og balanse i handelen med utlandet.

f) Ta utgangpunkt i en utvidet IS-LM-modell der også konkurranseevne påvirker nettoeksport og der nasjonalt rentenivå er bestemt av internasjonalt rentenivå (fullstendig kapitalmobilitet). Gjør rede for hvordan en ekspansiv pengepolitikk da påvirker R ved henholdsvis faste og flytende valutakurser.

**NYNORSK**

Oppgåve 1 (20 %)

Forklar følgjande omgrep:
- inntektselastisitet
- effektivitet i produksjonen
- Nash-likevekt
- driftsbalansen med utlandet
- udekket renteparitet

Oppgåve 2 (40 %)

Sjå på ein arbeidsmarknad med mange små uavhengige aktørar. Tilbodet av arbeidskraft, $N_T$, er gitt ved
$N_T = 100 + 10w$
der w er lønnssatsen. Etterspørselen etter arbeidskraft, $N_E$, er gitt ved
$N_E = 300 - 10w$.

a) Kva meines med tilbod og etterspørsel i ein arbeidsmarknad? Angi noen vanlege/naturlege måleeiningar for lønn og arbeidskraft.

b) Rekn ut likevekta i denne arbeidsmarknaden. Forklar prisdanninga og illustrer.

c) Rekn ut verknadene av ei minstelønn = 15. Kva kan forklare ei slik minstelønn?

d) Angi føresetnader for at likevekta i den aktuelle arbeidsmarknaden skal gi ei samfunnsøkonomisk effektiv løysing. Rekn ut effektivitetstapet ved minstelønn = 15.

e) Kva kan forklare skift i tilbods- og etterspørselskurva i arbeidsmarknaden? Kva føreset ei tilbodskurve som angitt ovafor med omsyn til prisvridings- kontra inntektsverknaden av ei lønnsauke?.

Oppgåve 3 (40 %)

a) Angi sentrale målsettingar og verkemidlar i makroøkonomisk politikk.

Ta utgangspunkt i følgjande makroøkonomiske multiplikatormodell:

(1) $R = C + I + G + X$
(2) $C = 0{,}8(R - T) + 40$
(3) $I = -5r + 40$
(4) $X = -0{,}3R + 75$
(5) $M = 0{,}4R - 8r + 20$

der R = nasjonalprodukt, C = privat forbruk, I = private realinvesteringar, X = nettoeksport, G er offentlige kjøp av varer og tenester, T er netto skattar, M = pengemengde i omløp, og r = rentenivå.

b) Forklar kort kvar av relasjonane og gjør greie for modellens føresetnader.

c) Vis at likevekt i produktmarknaden (IS-relasjonen) inneber at

$$r = -0{,}1R - 0{,}16T + 0{,}2G + 31$$

og at likevekt i pengemarknaden (LM-relasjonen) inneber at

$$r = 0{,}05R - 0{,}125M + 2{,}5.$$

Illustrer IS- og LM-kurva i eit (R, r)–diagram og forklar kurveskift.

d) Gå ut frå at G = T = M = 100. Vis at det da er makroøkonomisk likevekt ved R = 300 og r = 5 . Forklar de økonomiske mekanismar som trekker mot likevekta, for eksempel dersom R = 250 i utgangpunktet. Kva blir nettoeksporten ved makroøkonomisk likevekt?

e) Gå ut frå at R = 350 gir full sysselsetting. Rekn ut verkemiddelbruk som gir full sysselsetting. Gjør greie for problem styresmaktene står overfor med omsyn til å sameine full sysselsetting og balanse i handelen med utlandet.

f) Ta utgangpunkt i ein utvida IS-LM-modell der også konkurranseevne påverkar nettoeksport og der nasjonalt rentenivå er bestemt av internasjonalt rentenivå (fullstendig kapitalmobilitet). Gjør greie for korleis ein ekspansiv pengepolitikk da påverkar R ved respektive faste og flytende valutakursar.